

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till särskilda lagar rörande landskapet Åland.

Efter det inom vissa kretsar bland landskapet Ålands befolkning en rörelse uppstått, avseende landskapets avskiljande från Finland och dess förening med Sverige, har Folkens förbunds råd efter att hava inhämtat sakkunnigas utlåtande och annan utredning behandlat frågan vid särskilda sammanträden, vid vilka jämväl Finlands regering varit representerad. Rådet har erkänt Finlands suveränitet över Åland, men ansett, att de nationalitetsgarantier lagen om självstyrelse för Åland innehåller borde, i den allmänna fredens intresse ävensom för tryggnad av de framtida vänskapliga förbindelserna mellan Finland och Sverige samt av befolkningens å Åland välfärd, utvidgas.

Förbundsrådet godkände förordensskull vid sitt sammanträde den 27 sistlidna juni enhälligt ett förslag till stadganden rörande Åland, avsedda att förverkligas genom finsk lagstiftning; vilket förslag godtagits även av Finlands och Sveriges representanter. Enär en dylik lagstiftning för Ålandsfrågans lösning är av behovet påkallad, framläggas härmed två lagförslag, av vilka det förra för att bliva gällande förutsätter Ålands landstings bifall, för Riksdagen till antagande. Det ligger i sakens natur att ifrågavarande lagstiftning vid ärendets behandling bör betraktas såsom en enda helhet.

Sedan den internationell behandling underkastade Ålandsfrågan sålunda blivit avgjord, förefinnes icke mera skäl till åtal mot de personer, vilka i följd av strävandena till Ålands avskiljande från Finland underlåtit att fullgöra sina i värnplikten grundade förpliktelser eller genom verksamhet, avseende Ålands avskiljande från Finland, brutit mot Finlands lagar, Förordensskull överlämnas till Riksdagen jämväl ett lagförslag därom.

L A G

innehållande särskilda stadganden rörande Ålands befolkning.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i Lantdagsordningen föreskriver, stadgas härigenom, såsom tillägg till och ändring av lagen om självstyrelse för Åland, som följer:

1 §.

Landshövdingen i Åland utnämnes av republikens president efter överenskommelse med ordföranden för landstinget. I händelse samförstånd icke ernås, utser presidenten till landshövdingen enav fem personer, vilka förordats av landstinget och erbjuda erforderliga förutsättningar för att

landskapet skall väl förvaltas samt statens säkerhet tillvaratagas.

2 §.

Ålands landsting och kommuner äro icke skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än sådana, i vilka undervisningspråket är svenska.

I de undervisningsanstalter staten underhåller skall undervisningspråket vara svenska.

Utan vederbörande kommuns samtycke må ej undervisning i finska meddelas i folkskola, som underhålls eller åtnjuter understöd av staten eller kommun.

3 §.

Finsk medborgare, som inflyttat till landskapet Åland, erhåller kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget först efter det han under fem år där haft laga bo och hemvist. Vad här sägs må dock icke tillämpas å den, som tidigare så lång tid i landskapet Åland haft laga bo och hemvist.

4 §.

Landskapet Åland har rätt att för sina behov använda halva inkomsten av grundskatten utöver de inkomster, om vilka stadgas i 21 § av lagen om självstyrelse för Åland.

5 §.

Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke har laga bo och hemvist inom landskapet, äga landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, samt enskild person, som därstädes har laga bo och hemvist, rätt att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse överenskommelse icke ernås, fastställs av underrätten i enlighet med rådande prisläge.

Närmare bestämmelser om lösningsrättens utövande och om företrädesrätt till lösning meddelas i särskild lag.

6 §.

I händelse av Ålands landsting anföras klagomål eller anmärkningar i anledning av tillämpningen av stadgandena i denna lag, överlämna republikens regering desamma, med biläggande av egna anmärkningar, till Folkens förbunds råd, på det att förbundsrådet må kunna övervaka tillämpningen av sagda stadganden och, om saken till sin natur är av rättslig beskaffenhet, införskaffa utlåtande av permanenta internationella domstolen.

7 §.

Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelser från densamma göras annorledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

L A G

om utövande av lösningensrätt vid försäljning av fastighet på Åland.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § Lantdagsordningen föreskriver, stadgas härmed som följer:

1 §.

Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke har laga bo och hemvist inom landskapet, och vilja flere med stöd av 5 § i lagen angående särskilda stadganden rörande Ålands befolkning lösa fastigheten, tillkommer, därest icke köparen överenskommer om dess föryttrande åt någon, som på Åland har laga bo och hemvist, företrädesrätt till lösning landskapet och därefter den kommun, inom vilken fastigheten är belägen. Mellan två eller flere enskilda avgör lotten. Landskapets rätt utövas av landskapsnämnden.

2 §.

Den, som önskar lösa fastighet, varom i 1 § är fråga, anmäla därom hos landshövdingen senast inom en månad från det första uppbudet å köpet meddelades. Landshövdingen åligger, att, efter att hava hört köparen, förordna huruvida fastigheten är lösen underkastad.

Har beträffande fastighet bestämts att den är lösen underkastad samt vilja flere den lösa, och har icke ägaren inom en månad från det sådant beslut, som i 1 mom. nämnes, fattats, överenskommit om fastighetens föryttring åt någon som har på Åland laga bo och hemvist, bestämme landshövdingen enligt 1 § vem lösningensrätten skall tillkomma. Då lottning i dylikt fall blir nödig, verkställs den av landshövdingen i lantrådets närvaro.

3 §.

Ernås icke överenskommelse om lösens belopp, överlämna den till lösning berättigade eller fastighetens ägare frågan till underrätts avgörande; och skall motparten genom stämning beredas tillfälle att bliva hörd i saken.

Kostnaderna för sakens behandling vid domstolen skola bestridas av den, som vill lösa, därest ej domstolen finner, att ägaren skäligen bort åtnöjas med den erbjöda lösen och att han förty bör vidkännas kostnaderna eller någon del av dem.

4 §.

Då landsfastighet löses, skall den avträdas den 14 mars, som inträffar närmast efter tre månader från det lösens belopp bestämts. Stadsfastighet skall avträdas den fardag, som inträffar närmast efter två månader från det lösens belopp bestämts. Överenskomma sakägarena om annan överlåtelsedag, lände det till efterrättelse.

Lösen skall vid förlust av lösningensrätten erläggas senast den dag av-

trädadet bör äga rum.

Där ej annorlunda överenskommits, tillkommer avträdaren ersättning av säljaren för vad han utöver lösens belopp kan hava erlagt för fastigheten.

5 §.

Vad i allmän lag är stadgat angående rätt att lösa fastighet äge icke tillämpning i fråga om fastighet, vilken jämlikt 5 § i lagen angående särskilda stadganden rörande Ålands befolkning löses.

6 §.

Ändring i domstols och landshövdingens beslut sökes i vanlig ordning.

7 §.

Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas annorledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

L A G

därom att åtal mot särskilda personer, hörande till landskapet Ålands befolkning, skall förfalla.

I enlighet med Riksdagens beslut stadgas härigenom som följer:

För handling, som någon härförinnan begått i syfte att avskilja Åland från Finland, må åtal icke väckas. Ej heller må mot personer, hörande till landskapet Ålands befolkning, vilka härförinnan på grund av värnplikt bort infinna sig till uppbåd, men underlåtit detta, åtal väckas.

Helsingfors, den 10 oktober 1921.

Republikens president

K.J. STÅHLBERG.

Justitieminister Heimo Helminen.

Bilaga.

FOLKENS FÖRBUNDS RÅDS BESLUT

angående Åland, tillkommet vid rådets sammanträde den 27 juni 1921.

1. - Beslutet att tillförsäkra och garantera befolkningen på de åländska öarna bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala sedvänjor, förpliktar sig Finland att med det snaraste i lagen om självstyrelse för Åland av den 7 (bör vara 6) maj 1920 införa nedanstående garantier:

2. - Ålands landsting och kommuner äro icke under några omständigheter skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än sådana, i vilka undervisningsspråket är svenskan. I statens undervisningsanstalter skall undervisningen jämväl meddelas på svenska. Utan vederbörande kommuns

samttycke må ej undervisning i finska meddelas i folkskolor, som underhållas eller åtnjuta understöd av staten eller kommunen.

3. - Då en fastighet, belägen å Åland, säljes till en person, som icke har sitt lagliga bo och hemvist inom landskapet, äger envar, som där har sitt lagliga bo och hemvist, landskapsnämnden eller den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, rätt att lösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse överenskommelse icke ernås, skall bestämmas av underdomstolen (häradsrätt) med avseende fäst å rådande prisläge.

Detaljbestämmelser skola fastställas genom en särskild lag angående förfarandet vid lösning samt företräde mellan flere anbud.

Denne lag kan ändras, förklaras eller upphävas blott under samma förutsättningar som självstyrelselagen.

4. - Personer, åtnjutande medborgarrätt i Finland, vilka inflytta till den åländska ögruppen, skola erhålla kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landsting¹⁾ först efter det de under fem år där haft sitt lagliga bo och hemvist. Såsom inflyttade skola ej anses personer, vilka tidigare fem år haft sitt lagliga bo och hemvist på Ålandsöarna.

5. - Landshövdingen å Ålandsöarna skall utnämnas av den finska republikens president efter överenskommelse med ordföranden i landstinget för Ålandsöarna. I händelse samförstånd icke ernås, skall republikens president utse landshövdingen bland fem personer, vilka förordats av landstinget och som erbjuda erforderliga förutsättningar för att landskapet skall väl förvaltas samt statens säkerhet tillvaratagas.

6. - Landskapet Åland skall hava rätt att för sina behov använda 50 % av inkomsterna av grundskatten utöver de inkomster, som avses i 21 § av självstyrelselagen.

7. - Folkens förbunds råd skall vaka över tillämpningen av de avsedda garantierna. Finland skall jämte egna påminnelser giva förbundsrådet del av alla klagomål och anmärkningar, som framställas av Ålands landsting i fråga om tillämpningen av ovannämnda garantier, och förbundsrådet må, i händelse frågan vore av rättslig natur, inhämta utlåtande av den ständiga mellanfolkliga domstolen.

1) ordagrant: kommunal och provinsiell rösträtt.

Detsamma på originalspråket:

1. - La Finlande, résolue à assurer et à garantir à la population des Iles d'Åland la préservation de sa langue, de sa culture et de ses traditions locales suédoises, s'engage à introduire à bref délai dans la loi d'autonomie des Iles d'Åland du 7 mai 1920 les garanties ci-dessous:

2. - Le landsting et les Communes d'Åland ne sont, dans aucun cas, obligés d'entretenir ou de subventionner d'autres écoles que celles où la

langue d'enseignement est le suédois. Dans les établissements scolaires de l'Etat, l'enseignement se fera également dans la langue suédoise, sans le consentement de la commune intéressée, la langue finnoise ne peut être enseignée dans les écoles primaires entretenues ou subventionnées par l'Etat ou par la commune.

3. - Lorsqu'un immeuble situé à Aland est vendu à une personne qui n'a pas son domicile légal dans la province, toute personne y domiciliée légalement, ou le Conseil de Province, ou bien la Commune dans laquelle l'immeuble est situé, a le droit de racheter l'immeuble à un prix qui, faute d'accord, sera fixé par le tribunal de première instance (Häradsrätt) en tenant compte du prix courant.

Des prescriptions détaillées seront fixées par une loi spéciale concernant la procédure du rachat et la priorité entre plusieurs offres.

Cette loi ne peut être modifiée, interprétée ou abrogée que dans les mêmes conditions que la loi d'autonomie.

4. - Les immigrants dans l'archipel d'Aland jouissant des droits de citoyen en Finlande n'acquerront le droit de suffrage communal et provincial dans les Iles qu'après cinq ans de domicile légal. Ne seront pas considérées comme immigrantes, les personnes qui ont eu précédemment cinq ans de domicile légal dans les Iles d'Aland.

5. - Le Gouverneur des Iles d'Aland sera nommé par le Président de la République finlandaise, d'accord avec le Président du Landsting des Iles d'Aland. Au cas où cet accord ne pourrait se réaliser, le Président de la République choisira le gouverneur sur une liste de cinq candidats, désignés par le Landsting et présentant les garanties requises pour la bonne administration des Iles et la sécurité de l'Etat.

6. - La province d'Aland aura le droit d'employer pour ses besoins 50 % des revenus de l'impôt foncier, outre les revenus prévus par l'article 21 de la loi d'autonomie.

7. - Le Conseil de la Société des Nations veillera à l'application des garanties prévues. La Finlande transmettra au Conseil de la Société des Nations, avec ses observations, toutes plaintes ou réclamations du Landsting d'Aland au sujet de l'application des garanties susdites, et le Conseil pourra, au cas où la question serait de nature juridique, consulter la Cour permanente de Justice internationale.

FOLKENS FÖRBUNDSRÅDS BESLUT

angående Åland, fattat vid rådets sammanträde den 24 juni 1921.

1. Suveräniteten över Ålandsöarna erkännes tillhöra Finland;
2. Dock kunna den allmänna freden, de framtida goda relationerna mellan

Finland och Sverige, själva öarnas välfärd och lycka endast befastas genom följande åtgärder: a) genom öarnas befolkning förlånade nya garantier; b) genom ögruppens neutralisering och icke-befästade.

3. De nya garantier, som skola intagas i självstyrelselagen, hava främst till ändamål att bevara svenska språket i skolorna, att bibehålla jordbesittningen i befolkningens egna händer, att fastställa skäliga gränser för inflyttades förvärvande av rösträtt, samt att säkerställa utnämningen av landshövding, som åtnjuter befolkningens förtroende.

4. Förbundsrådet, som anser att den bästa lösningen med avseende å garantierna vore samförstånd mellan representanter för Finland och Sverige, i fall av behov under medverkan av Folkens förbunds råd, har beslutat att en sådan överenskommelse skall eftersträvas med bägge parternas bifall. För den händelse att något samförstånd icke uppnås skall Förbundsrådet självt fastställa de garantier, som detsamma finner böra i ändringsväg införas i självstyrelselagen den 7 maj 1920. Och i varje fall skall Folkens förbunds råd övervaka tillämpningen av sagda garantier.

5. En internationell överenskommelse angående ögruppens icke-befästade och dess neutralisering bör för svenska folket och samtliga intresserade länder utgöra garanti för att Ålandsöarna aldrig komma att bliva en fara ur militär synpunkt. För detta ändamål bör 1856 års konvention ersättas med en mera omfattande överenskommelse under garanti av samtliga intresserade länder, inbegripet Sverige. Förbundsrådet anser, att denna överenskommelse bör i avseende å huuddragen ansluta sig till det svenska förslaget till konvention angående neutralisering av öarna. Det uppdrager åt generalsekretären att inbjuda de intresserade regeringarna att utse behörigen befullmäktigade representanter för att överlägga och besluta om det föreslagna fördraget.

Detsamma på originalspråket:

1. La souveraineté des Iles d'Aland est reconnue comme appartenant à la Finlande;

2. toutefois, la paix générale, l'avenir des relations cordiales entre la Finlande et la Suède, la prospérité et le bonheur des Iles elles-mêmes ne peuvent qu'être confirmés par des mesures portant a) sur des garanties nouvelles données à la population des Iles; b) sur la neutralisation et la non-fortification de l'Archipel.

3. Les garanties nouvelles à insérer dans la loi d'autonomie devront avoir notamment pour objet de conserver la langue suédoise dans les écoles, de maintenir les propriétés foncières entre les mains des habitants; de fixer des limites raisonnables à l'acquisition du droit de vote par les

immigrants et d'assurer la nomination d'un gouverneur jouissant de la confiance de la population.

4. Le Conseil ayant reconnu que la meilleure solution en ce qui concerne les garanties, serait dans un accord entre les représentants de la Finlande et ceux de la Suède, au besoin avec le concours du Conseil de la Société des Nations, il a été décidé que cet accord va être recherché du consentement des deux parties. Au cas où l'accord ne se réaliserait pas, le Conseil fixerait lui-même les garanties qui lui paraîtraient devoir être insérées, par voie d'amendement dans la loi d'autonomie du 7 mai 1920. Et dans tous les cas, le Conseil de la Société des Nations veillera à l'application de ces garanties.

5. Un accord international en vue de la non-fortification et de la neutralisation de l'Archipel doit garantir au peuple suédois et à tous les pays intéressés que les Iles d'Aland ne deviendront jamais une cause de danger au point de vue militaire. A cet effet, la Convention de 1856 doit être remplacée par un accord plus large, placé sous la garantie de toutes les Puissances intéressés, y compris la Suède. Le Conseil estime que cet accord devrait se conformer, dans ses grandes lignes, au projet suédois de convention pour la neutralisation des Iles. Il charge le Secrétaire général d'inviter les gouvernements intéressés à désigner des représentants dûment accrédités pour discuter et conclure le traité proposé.